

ESZMÉNYKERESŐ FIATALOK

Mi az eszményképed?
Mit vállalsz jövődnék?

A SZERKESZTŐSÉG KÉRDÉSEI

Hogy az érkező meghonosodjék...

Mi, az '50 körül születettek, már sem a háborút, sem a közvetlenül utána következő korszakot nem ismerjük közelebbről... Mi már sokkal differenciáltabb korban élünk, mint apáink, akik sokszor inkább a „mennysiségi kiteljesedés“ útját mutatták; a bennünk jelentkező minőségigény (még ha a formák letisztulása nélkül is) számukra csak lehetőség, nem egyértelműen megfogalmazott szükségszerű lényege életformájuknak.

Az objektív feltételekből adottan ezen a ponton érzek egy abszolút természetes különbséget, de távolról sem áthidalhatatlan szakadékot a két nemzedék között. Persze, az igényeket nem egyeztetni (ez „művi“ beavatkozás, tehát eredménytelen!), hanem közelíteni kell egymáshoz — a vélemények különbözőségének tiszteletben tartása alapján... Mert mindmáig ez a tényleges közeledés hiányzik, bár a jóhiszemű szándék, úgy vélem, mindkét oldalról adott. A kölcsönös közeledés módjának kidolgozása „a közvetlen“ cél; a módnak, mely a legutóbbi KISZ-konferencia határozataiban tétélesen már elfogadtatott, a módnak, mely az előttünk járó generáció kapuit számunkra jobban megnyitná; egyáltalán nem megvetendő értékkel bíró tevékenységünket jobban bekapcsolná a társadalom vérkeringésébe.

Magyarán: nagyobb teret, az eddigieknél hatékonyabb aktivitási területet biztosítani az ifjúság többnyire nonkonformista, de mindig jószándékú alkotó fantáziájának — hiszen saját világunkat építjük!...

Ez a feltétele annak, hogy a közvetlen elődei által kialakított korba most beérkező generáció valóban beilleszkedjék a számára adott struktúrába, hogy ott meghonosodjék, ... hogy saját formái is letisztuljanak.

Némethi Rudolf

Alkotórészei legyünk

Minden mélyreható társadalmi változás után szükségszerűen jelentkezik egy olyan réteg, amely sok tekintetben nem tud beilleszkedni az új keretbe. Ilyen a XIX. század irodalmának „fölösleges“ embere. Napjainkban — elsősorban az imperialista államokban — legproblematisabb jelenség az elide-

genedés. Ne tagadjuk, nálunk is él, vegetál az elidegenedett embertípus. De távolról sem általános, hanem inkább átmeneti jelenség. A mi korosztályunkon múlik, hogy mindenki megtalálja a képességeit felfogó és viszonzó helyét a társadalomban.

Önmagamat vizsgálom, hogy megismerhessem a nemzedékeket. Messziről indulok.

Itt vagyok én, itt vagyunk mi, a harmadik nemzedék. Már nekünk is van múltunk, amely bizonyos fokig születésünk előtt kezdődött. Íme, hogyan tanultam én, hogyan tanultunk mi — látni.

Nyolc- kilenc éves korunkig hittanórákon bibliai példákkal óvták az eltévelyedéstől alázatos lelkünket. Akkor az iskolában pionírrá avattak, egyik napról a másikra ateistákká lettünk. Rajongtunk az újfajta embert ábrázoló könyvekért, — amíg liceumba nem kerültünk. Itt naponta kaptunk ugyan nevelést szocialista magatartásból, elvtársiasságból, szocialista hazafiságból, de a jelszavak szüntelen ismétlése, a szabvány, a valódi élmények hiánya sokunkat közömbössé tett; így könnyen válhattunk fiatalos heveséssel a demagógia hosszuhajú és beat-rajongó bírálóivá. Kamaszos nekirugaszkodás és világ-megváltó forradalmi erő: szükséges, de hiányos felszerelés. A cél hiányzott...

És most — az egyetem, a felnőtté válás küszöbe: tisztul a zavaros, felnagyított világkép, tudatközpontú mederbe terelődnek az energiák, tágul a horizont, kilép a pillanatból, apák és nagyapák feledéstől megmentett élményei dialektikusan ráépülnek a gyorsuló jövőre.

A társadalommal nőttünk fel és a társadalom velünk nő tovább. Egyetlen — és adott — lehetőség, hogy szerves alkotórészei legyünk az egésznek.

Szász László

Bepillantani a műhelytitkokba

Életem legnagyobb élménye mindig az volt, amikor sikerült bepillantanom a természet és a társadalom műhelytitkaiba, és megérteni valamit a világból (legalábbis azt, hogy miként létezik, működik). Szeretnék minél többet megérteni a múltból, jelenből és bepillantani a jövőbe. Úgy gondolom, amilyen mértékben ezt sikerül megvalósítani valakinek, olyan mértékben nyeri el az „örök életet“ (ha „átélte“ és megértette azt, ami lényegében történt, s esetleg történni fog).

Az egyszerűbb, könnyebben hozzáférhető műhelytitkok közé tartozik az ún. generációs probléma. S mivel a fejlődés mechanizmusa világosnak tűnik számomra (változékonyság és kiválasztódás), sohasem értettem, miért kell a fiatalság társadalmi beilleszkedéséről mint problémáról beszélni. A fiatalok — véleményem szerint — elsősorban úgy tesznek eleget kötelességüknek a társadalom és emberiség iránt, és csakis akkor illeszkednek be igazán, ha új célokot tűznek ki, vagyis ha „nem“ illeszkednek be a régibe. A fiatalságnak ez a legfontosabb társadalmi funkciója, hogy ne szabványosan illeszkedjék be (természetesen egészséges nyugtalanságról, „új“-keresésről van szó), mert ha nem így cselekszik (esetleg nem teheti), azaz minden további nélkül beilleszkedik, akkor csak a társadalom jövőbeni egészséges fejlődését veszélyezteti. Végül is a nagy kérdés ez: „igényeljük-e“ a fejlődést vagy nem? S ha igen, akkor ez csak a különböző lehetséges variánsok „kidolgozása“ és kiválasztódása árán valósul meg. Az új variáns-csírák létrehozása a fiatalság feladata.

A nemzedéki problémát mindkét részről bizonyos fajta türelmetlenség okozza, az, hogy a másik nemzedékben nem a magunk kiegészítését látjuk, hanem valami idegent. Az emberiség történelmének és jövőjének megértése előtt (talán inkább mellett) minden embernek a saját múltját, illetve jövőjét kellene megértenie, s akkor talán több türelemmel viseltetnénk egymás iránt, és nem próbálnók átvenni egymás szerepét is.

Valahogy az elmondottakkal összhangban szeretném az életemet kialakítani. Míg fiatal vagyok, kötelességem keresni az újat, s megpróbálom meg-

találni a hangot az idősebbekhez, tapasztaltabbakhoz, hogy mindabból, amit elképzeltem, szedjék ki és alkalmazzák azt, ami értékes és hasznos lehet. S ha majd megöregszem, keresni fogom az utat a fiatalokhoz, hogy körülből új — főleg a megváltozott körülményekkel összhangban lévő — gondolatokat merít-hessek.

Török László

Valódi életeszmenynt

Altalános megállapítás, hogy az ifjúságnak van eszmenyntképe. Tény azonban, hogy sokan fantáziájukban keresik, tehát társítják egy bizonyos élettől elszakadt, nem a társadalmi valóságához kötött ideállal, ami könnyen tév-útra vezet. A kérdés áttételes formában érinti magát a társadalmi beilleszke-dést is. Ne felejtjük el, hogy életeszmenyntünk realitása szorosan kötődik a társadalomhoz, közvetlen környezetünk lehetőségeihez. A valódi életeszmenynt az, amelyért elsősorban tehetünk is valamit, és főképpen megvalósíthatjuk egy emberöltő alatt.

Számolnunk kell azzal is, hogy a társadalmi beilleszke-dés nagyon sok esetben gépies. Az ifjúság nem mindig kapja meg a kellő társadalmi irányítást, nem elég szoros a kapcsolat irányítók és irányítottak között. Ez szociális jelenséget, és feltétlenül megoldásra vár. Ugyanitt említeném meg a bizalom kérdését, amely nagyban befolyásolja az ifjú alakulását. Elképzelhetetlen egy haladó szellemű, józan életeszmenyntű, a társadalomba cselekvően beilleszke-dő ifjú kialakítása a társadalom iránt érzett bizalom nélkül. A bizalom hidalja át és hangolja egybe az egyéni és társadalmi érdeket: az ifjúságban bizalmat kell ébreszteni, s ennek feltétele éppen a bizalom az ifjúság iránt.

Az irányítás ne is legyen „mindenható“, mert az ifjú igényt tart életkorának szabadságára. Ez általános érvényű, és a vezető fórumok, belátva ezt, biztosíthatják a szabad folyást, sőt biztosítaniuk is kell, nem mellőzve a kellő irányítást. A megoldás itt keresendő: szabad ifjúság, önbizalom, igényes ifjúság, s több megértő figyelem a felelős fórumok részéről.

Sipos Attila

Vallani és vállalni a népet

Korosztályomat sok vád érte az előttünk járó nemzedék részéről. (Melyik kor fiatalságát nem érte szemrehányás?) A vádak közül a legsúlyosab-bak: a munkaszereket és az egyéni kezdeményezés hiánya. Azokról az ifjúsági összejövetelekről, melyeken részt vettem, valóban bántóan hiányoztak a tennivágyó véleménynyilvánítások. Ez a jelenség, véleményem szerint, nagyon meggondolkoztató, hiszen államunknak és nemzetiségünknek cselekvő, önálló gondolkodású, nyílt eszmecekeréktől, sőt ha kell, szópárbajoktól sem visszariadó állampolgárookra van szüksége.

Előttünk, romániai magyar ifjak előtt rengeteg fontos, megoldásra váró feladat áll. Ezek közül szakmánknak, tájékozódásomnak megfelelően kiemel-ném a népművészettel való kapcsolat szorosabbá és termékenyebbé tételét.

Sok még az ismeretlen néprajzi érték, melynek összegyűjtésében fontos szerepet játszhat a diákság. Ami még ennél is fontosabb volna: ne hagyjuk a már összegyűjtött anyagot sem könyvtárakban porosodni. Vissza kell adni őket azoknak, akik még vagy már nem ismerik, akiknek ez nem lesz csupán néprajzi érdekesség, hanem valóság, vagy legalábbis múltjuk fontos tartozéka. Népdalainkat, melyek alapjai és ihletői voltak Bartók és Kodály zené-jének, ne csak a rádióban vagy a televízióban halljuk, de a fiatalok (mind-

egy, hogy falusi vagy városi) összejövetelén is. Falusi műkedvelőink ne játsszanak gyöngé, divatjamúlt darabokat, hanem „színpadszerű“ népszokásokból összeállított, tánccal, énekkel fűszerezett népi játékok színrevitelére használják fel a falusi fiatalok friss, alkotó energiáját. Szép példák erre a zetelaki *Énekes madár* és a bánffyhunyadi *Csáki bíró lánya* előadások. A lakberendezés terén már megindult törekvést — a népi díszítőelemek modern lakásban való felhasználását — ki kell terjeszteni. Azt hiszem, folytatni lehetne az építész-mérnök Kós Károly megkezdte utat, mely népi építkezési elemek felhasználásával oly sok szépet alkotott.

Népi múltunkat, népünk szellemi és tárgyi alkotásait „vallani és vállalni“ kell, frissességét, eredetiségét megőrizni. Ne csak bámulni ezt a gazdag örökséget, de okosan is sáfárkodni vele. Sokan járjuk a nyári szünidőben az országot, megcsodáljuk a gyönyörű építményeket, ámulunk a szép szőttesek, varrottasok láttán. Nos, ezt az ámulást kéne tettekbe ültetni. Nem mint szép múltat, hanem mint a jelent még szebbé tehető lehetőséget fogjuk fel a népművészetet. Szinte közhelyszerűen hangzik, de igaz, hogy minél mélyebbre ásunk, a gyökerekig, annál magasabbra emelkedhetünk.

Másrészt, fiatal szakembereink megszerzett ismereteiket igyekezzenek minél szélesebb körben elterjeszteni. Nemzetiségi felemelkedésünk egyik fontos feltétele volna az ismeretek minél szélesebb terjesztése. Gondolok itt például a fiatalok fokozottabb részvételére a népi egyetem magyar nyelvű részlegén akár az előadók, akár a hallgatók sorában.

Ez természetesen csak egy része mindazoknak a feladatoknak, amelyek mind fontos tartozékai szocialista kultúránk fejlesztésének. Feladataink tehát vannak bőven, marad, hogy tettvággyal, hivatástudattal felnőjünk hozzájuk.

H. Szabó Gyula

Nem lekötelezettség, hanem elkötelezettség

Ugy érzem, nem lenne helyénvaló a mi nemzedékünkéről mint passzív, a társadalomba be nem illeszkedő vagy beilleszkedni nem akaró ifjúságról beszélni.

En, furcsamód, éppen azt a szellemi nonkonformizmust emelném ki, amelyet olyan sokan kárhóztatnak bennünk. Hogy ez csupán az értelmiségi fiatalok előjoga lenne? Nem hiszem. Mint ahogy nem hiszem azt sem, hogy a leszámolás csinált eszményképekkel veszélyt jelentene. Indokolatlan a félelem, hogy a hamis dolgok mellett kihull a rostából a jó is.

Szinte hallom az ellenkezést: mégis vannak, akik értetlenkedően állnak a forradalmiság olyan szóbeli megnyilatkozása előtt, amelyekért még a tizenöt-husz évvel ezelőtti ifjúság őszintén lelkosedett. Talán a túlada golás ennek az oka. És az, hogy ma már — éppen a régi álmok megvalósulása folytán — új, más eszményképek alakulnak ki.

Valahogy úgy, ahogy azt egyszer egy vita során a Forrás-nemzedék képviselői meghatározták: nem lekötelezettnek, hanem elkötelezettnek lenni!

Ha ez így van, akkor hogyan is állunk azzal a bizonyos nonkonformizmussal? Elfogadni a dolgokat úgy, ahogy vannak, szellemi tunyaságot jelent. Nem hiszem, hogy a társadalom ellenére cselekedne az, aki kijelenti, hogy van valami, amit nem így, hanem úgy kellene csinálni.

Igaz, hogy a nagy korlát-döntögetésben nem ritka a fölösleges mozdulat, de önző az, aki erejét méricskéli. Legfontosabb feladat az új ember kialakítása. Tévedés lenne azt gondolni, hogy problémátlanul formálódik az ember. Hiányérzetük főleg azoknak lehet, akik a gondnélküliséget elengedhetetlen kisérső jelenségnek, sőt a tartalom megszemélyesítőjének tartják.

Létezik mégis egyfajta szorongás: hogy esetleg nem mi formáljuk magunk képére a világot, hanem az elgépiesedett világ igazítja magához a lépéseinket. Pedig vannak szebb vezényszavak is annál, hogy: „Bal, jobb, bal, jobb...“ Csak meg kellene keresni. Nem vagyunk nyugodtak, nem vagyunk elégedettek. Nem is szeretnénk azok lenni.

Markó Béla

Részesei legyünk az alkotásnak

Nemzedékünk, ahogy mondani szokták, egyidős a köztársasággal.

A véletlen egybeesés számunkra: elkötelezettség. Az előbbi meggondolásból neveztek már minket „gondtalan ifjúságnak“, hiszen a háború után, békében születtünk. Ugyanakkor egy régi szellemi világ helyén és maradványai között ténferegünk még, és szüleink kétkedése az „újjal“ szemben nem volt mindig válasz számunkra. Majd tagjai lettünk ifjúsági szervezeteknek, amelyek ideológiai fejlődésünk garatálójaként számunkra majdnem csak kötelező szabvány-gyűlések és kioktatások formájában léteztek, s amelyek keretében szemünkre vetették, ha „elégedetlenek“ voltunk.

Nem akarunk „mindent készen kaptatok“-nemzedékké válni. Gondjainkat nem kell negatívumként tekinteni; nemcsak jelenünket viszonyítjuk a múlthoz, hanem a meglevőt is tökéletesebbé akarjuk tenni. Szellemi örökségünk, tenniakarásunk előlegezi, hogy részesei legyünk az alkotásnak s nemcsak passzív szemlélői. Így kerülhetjük el, hogy elidegenedett vagy fölösleges emberekké váljunk.

Nagy Gyula

Döntő szerep hárul ránk

Nemzedékünk tanúja, s egyre inkább eszköze a század legnagyobb kísérletének: a jobb, emberibb, szabadabb élethez vezető szocializmusnak. E hivatást, a jobb emberi élet eszközeinek szerepét csak úgy tölthetjük be, ha elhivatottságunk, hitünk van. Ezt jelszó-pufogtatások nélkül értem. Azzal kell az életbe lépniünk, hogy a szocializmus építésében, a jobb élet megteremtésében döntő szerep hárul ránk: a jövőt mi hordozzuk.

Erre a hitre ráatalálni, ezt megőrizni — ez a feladatunk. Hitre, mely helyünket a hazai rögben, igen, — Balázs Ferenc képével élve — magként, „a rög alatt“ jelöli ki. S munkánkból, a rög alól új hitek támadjanak.

Csортán Ferenc

Itt élni és dolgozni

Még mindig akadnak fiatalok, közöttünk is, akik elvágyódnak. A nagyvilágban, a távoli Nyugaton képzelnek el rózsás „karriert“ jelentő jövőt. Sohasem tudtam megérteni őket. Vitatkozom velük. Számomra az egyetlen lehetséges út: itt élni és itt dolgozni!

Azt a „másik“ világot nem ismerem. Ezen a tájon születésem előtt elta-
karították, én pedig még nem jutottam el „oda“. Ott csak turistaként vagy tanulmányúton tudom magam elképzelni. De nem alkotó munkásként.

Ötödéves angol—magyar szakos egyetemi hallgató vagyok, az utolsó vizsgákon túl, az államvizsgadolgozaton innen. Mit tanultam az egyetemen? Egy világnyelvet, amellyel bárhol érvényesülni lehet! — volna a legegyszerűbb válasz. Én azt hangsúlyoznám: hazám szellemi múltját, benne anyanyelvem történetét, irodalmát ismertem meg. És felfedeztem valami újat, egy olyan érzést, amely III. éves korom előtt soha nem fogott el, s minden további munkám-
nak, tanulmányomnak új szint, új értelmet adott: *szükség van rám!* Itt és most. Szüksége van rám társaimnak, a velem egykorú fiataloknak, akik ugyan-

ebben a világban élnék, talán ugyanúgy gondolkoznak, mint én, de tudok nekik valami olyant adni, amit mástól nem kapnának meg. És feladatot bíz-
nak rám és számon kérik az eredményeket.

Lapot szerkeszttek, a kolozsvári egyetemi hallgatók lapját, az *Echinoxot*. Minden oldalának külön története van, de ha olvasói csak a kész, kinyom-
tatott oldalak után ítélnék is, s néha-néha elismerően szólnak, ez is elég:
dolgoztam. Eredménye van munkámnak. S ha tekintélyes folyóiratok kérik
cikkeimet — már azt is tudom: számon tartanak, számitanak rám és várnak;
hogy diplomámmal kezemben nemcsak osztályzatok és tanári jellemzések fog-
ják utamat egyengetni.

IV. éves voltam, mikor újra megerősödött bennem ez az érzés. Addig
mind csak padban ültem, s hallgattam a tanárt — míg eljött az a márciusi
délelőtt, amikor felleptem a tanári dobogóra, s az első óra kezdő bizony-
talanságával, de magamon éreztem negyven diák szemét. És irodalmunkról
beszéltem, élményeimből is meséltem, s pár percig az izgalmat, bizonytalan-
ságot felváltotta a figyelő szemek belső melege, talán csak pár perc volt
abból, mikor mind rám figyeltek, de ez megint ráébresztett: hasznukra va-
gyok! Ezt a verselemzést más talán nem tehette volna ennyire maradandóvá
emlékezetükben...

Két út áll előttem, melyiket válasszam? — még nem tudom, hol van
nagyobb szükség rám, hol tudok többet adni, a tanári katedrán-e vagy más
területen. Azt viszont már világosan érzem: csak úgy lesz boldog és kiegyen-
súlyozott az életem, ha kérnek tőlem, kollégák, idősebbek vagy fiatalok —
a társadalom; s én adni tudok nekik, magamból a legjobbat. És csak itt —
országunkban, szocialista társadalmunkban — tudnak igazán igényeket tá-
masztani irántam, mert ez a környezet és ez a társadalom formált, és én is
csak itt tudok őszintén hinni, tenni, adni — ahol bíznak bennem és számi-
tanak rám.

Gaal György

